

## СЛОВО МОЛОДИМ НАУКОВЦЯМ

УДК 343.1

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2025-32-3-319>

Наталя Володимирівна Куліцька

Кафедра оперативно-розшукової діяльності  
Національна академія внутрішніх справ  
Київ, Україна

### ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ КОНФІДЕНТІВ: ПРОГАЛИНИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

**Анотація.** У статті проаналізовано практику зарубіжних країн щодо допиту інформаторів та агентів, а саме щодо можливості допиту замість них працівників поліції, які одержували таку інформацію. Актуальність даної теми зумовлена відсутністю в Україні безпечного механізму допиту конфідентів під вигаданими даними в суді, у зв'язку з чим досліджено норми Сполучених Штатів Америки, Федеральної Республіки Німеччини, Бельгії, Словенії, Греції, Кіпру та інших країн, які визнають доказом показання поліцейських щодо інформації одержаної від конфідентів та надають право не викликати таємних свідків для допиту в суд. Автором зосереджено увагу на відсутності такого механізму в Україні та наявності норм, які унеможливають його застосування. Проаналізовано діючий в Україні спосіб допиту осіб, які конфіденційно співпрацюють із правоохоронними органами під вигаданими даними та звернуто увагу на проблеми, які виникають під час проведення такого допиту. Стаття базується на загальнонаукових методах синтезу, індукції та порівняння, методу власне теоретичного пізнання та гіпотетичному методі. У статті пропонується внесення законодавчих змін щодо можливості допиту працівників правоохоронних органів замість осіб, від яких вони конфіденційно отримували інформацію або ж яких вони залучали до проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Автором статті також пропонується запровадження механізму допиту конфідентів під їх дійсними даними лише за згодою таких осіб, а в разі її відсутності проводити допит лише із зазначенням вигаданих даних особи та за умови, що такий допит є єдиним джерелом доказу в кримінальному провадженні.

**Ключові слова:** конфіденційне співробітництво, конфідент, допит осіб, які конфіденційно співпрацюють, працівники правоохоронних органів.

Natalia V. Kulitska

Department of operational and investigative activities  
National Academy of Internal Affairs  
Kyiv, Ukraine

## FEATURES OF INTERROGATION OF CONFIDENTS: GAPS IN REGULATORY AND LEGAL REGULATION AND ANALYSIS OF FOREIGN EXPERIENCE

**Abstract.** *This article analyzes the practices of foreign jurisdictions regarding the examination of informants and undercover agents, specifically the admissibility of testimony provided by law enforcement officers in lieu of direct testimony from confidential sources. The relevance of this topic stems from the lack of a secure legal mechanism in Ukraine that would allow for the examination of confidential informants in court under fictitious identities. In this regard, the legal frameworks of the United States, the Federal Republic of Germany, Belgium, Slovenia, Greece, and Cyprus are examined, where police officers' testimonies concerning information obtained from confidential informants are recognized as admissible evidence, and where courts are granted discretion not to summon covert witnesses for direct examination. The author highlights the absence of a comparable mechanism in Ukrainian legislation and the existence of legal provisions that currently preclude its application. The study examines the procedure currently in use in Ukraine for examining individuals who cooperate confidentially with law enforcement under fictitious identities, emphasizing the practical challenges and legal inconsistencies encountered in such proceedings. The research methodology is grounded in general scientific methods of synthesis, induction, comparison, theoretical cognition, and hypothetical reasoning. The article proposes legislative amendments that would allow for the examination of law enforcement officers instead of individuals from whom they obtained confidential information or who were involved in the conduct of covert investigative (detective) actions. The author also advocates for the establishment of a mechanism whereby confidential informants may testify under their real identities only with their informed consent. In the absence of such consent, testimony should be permitted solely under fictitious identities, and only where such testimony constitutes the sole source of evidence in a criminal proceeding.*

**Keywords:** *confidential cooperation, informant, examination of individuals engaged in confidential cooperation, law enforcement officers.*

### ВСТУП

Результатом розвитку українського суспільства та демонстрацією ним прагнення жити за європейськими цінностями та стандартами стало прийняття в червні 2022 року рішення про надання Україні статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу [12]. Однак указане рішення не лише надає гарантії для України, а й покладає додаткові обов'язки щодо швидшого вдосконалення її законодавства, в тому числі в сфері кримінальної юстиції [13].

Прийняття в 2012 році діючого Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) багато в чому змінило процес проведення досудового розслідування і нововведена 21 Глава стала початком його об'єднання з оперативно-розшуковою діяльністю, що давно функціонує в багатьох європейських країнах у тому числі в Федеративній Республіці Німеччина [2].

*Метою* дослідження є аналіз досвіду зарубіжних країн щодо допиту осіб, які на конфіденційній основі співпрацюють із правоохоронними органами та надання пропозицій щодо вдосконалення законодавства України з даного питання.

Запровадження відкритості процесів негласної роботи спричинило маніпуляцію деякими її напрямками на практиці, найбільше з яких відбувається з конфіденційним співробітництвом. Через формальне застосування норми ст. 275 КПК будується судова практика проведення допиту осіб, які на конфіденційній основі співпрацюють із правоохоронними органами, що створює прецедент за якого сторона захисту наполягає на їх допиті в усіх справах, де вони задіюються. Вказана практика створює загрозу розкриття осіб, які конфіденційно співпрацюють із правоохоронцями та бажають, щоб факт такої співпраці залишався в таємниці.

Враховуючи, що використання таємного співробітництва є одним із ефективних методів розкриття та розслідування злочинів, вважаємо, що забезпечення безпеки осіб, які конфіденційно співпрацюють із правоохоронними органами, є пріоритетним завданням для працівників указаних органів. Необхідність забезпечення безпеки осіб, які на конфіденційній основі залучаються до проведення негласних слідчих (розшукових) дій постала перед правоохоронними органами коли багато учасників процесу стали ухилятися від участі в слідчих дія та надання свідчень у суді з побоюваннями розкриття факту конфіденційної співпраці [14].

Одним із заходів, за допомогою якого це можливо зробити, є уникнення проведення допиту таких осіб в якості свідків, як під час досудового розслідування, так і в ході судового розгляду, що запроваджено в Сполучених Штатах Америки, Греції та інших країнах [1, с. 13, 27].

Зважаючи на викладене пропонуємо проаналізувати зарубіжний досвід щодо допиту правоохоронців, які безпосередньо отримують конфіденційну інформацію від осіб, замість допиту осіб, які цю інформацію надають та розглянути можливість внесення відповідних законодавчих змін для запровадження аналогічної практики в Україні.

## 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Пошук шляхів удосконалення нормативно-правового регулювання використання конфіденційного співробітництва під час здійснення досудового розслідування об'єднує багатьох науковців. У їх працях піднімаються важливі проблемні питання, які виникають у практиків під час використання конфіденційного співробітництва, що викликано відсутністю законодавчого врегулюванням та двозначним трактуванням норм законодавства.

Аналізуючи наявні наукові праці варто зазначити, що вчені звертають увагу на відсутність дієвого механізму захисту конфідентів та необхідності прийняття актів для впровадження цього. Так, М. В. Соколовський зазначає про необхідність розроблення окремого Закону України «Про конфіденційне співробітництво» [17, с. 399], Я. О. Тализіна в своєму дисертаційному дослідженні пропонує прийняти інструкцію, якою передбачити алгоритм допиту осіб, які на конфіденційній основі співпрацюють із правоохоронними органами, та дійсні дані яких змінено під час судового розгляду справ [15, с. 141–142]. Гольдберг Н. О. проаналізувавши іноземне законодавство, зокрема нормативно-правові акти Латвійської Республіки та США пропонує запровадити процедуру допиту працівників правоохоронних органів замість осіб, які конфіденційно з ними співпрацюють [4]. Подібні зміни також пропонував запровадити й М. А. Погорецький, який розробив проєкт змін до КПК та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2].

На жаль до теперішнього часу запропоновані вченими зміни не були внесені й наше дослідження звертає увагу на необхідність удосконалення законодавства України з питань передбачення можливості вжиття заходів щодо захисту осіб, які на конфіденційній основі співпрацюють із правоохоронцями.

## 2. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

У статті застосовано системно-структурний підхід до дослідження питання допиту правоохоронців із приводу отриманої конфіденційної інформації замість допиту осіб, які таємно надають таку інформацію для чого використано загальнонаукові методи синтезу, індукції та порівняння. Також застосовано метод власне теоретичного пізнання та гіпотетичний метод, за допомогою яких проаналізовано практичний досвід із досліджуваного питання та висунуто гіпотезу про можливі наслідки його не врегулювання.

Джерельна база дослідження, а саме матеріали дослідження включають: Кримінальний процесуальний кодекс України; нормативно-правові акти Нової Зеландії, які регулюють питання використання інформаторів поліцейськими; актуальні наукові дослідження, які досліджували зарубіжний досвід використання конфідентів та їх допит у суді та формували на основі даних досліджень пропозиції щодо внесення змін в законодавство України. Вчена звертає увагу на те, що статистика використання обладнання для зміни голосу осіб судами є катастрофічно малим показником та відображає рівень недовіри осіб до правоохоронних органів, неготовність співпрацювати, у тому числі через страх передати питання власної безпеки в руки правоохоронців [15, с. 141–142].

## 3. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Використання інституту конфіденційного співробітництва у вирішенні завдань боротьби зі злочинністю мало місце на всіх історичних етапах розвитку суспільства та правової системи. В оперативній роботі органів державної безпеки від-

носини конфіденційного співробітництва набули широкого використання з моменту їх створення, а підходи до формування агентурного апарату безпосередньо залежали від суспільно-політичної обстановки, що склалася в державі, а також від завдань, поставлених перед органами безпеки [10].

Ретроспективний аналіз розвитку та становлення конфіденційного співробітництва провели у своїй монографії В. Ф. Усенко, В. А. Некрасов та В. Я. Мацюк. Вчені дослідили, що конфіденційне (негласне) співробітництво як складова частина оперативно-розшукової діяльності виникло з появою людства, з того часу, коли людина почала цікавитись діяльністю іншої людини, свого ворога. Відомості про агентурну роботу мають місце в Законах Ману, трактатах Артхашастра та «Трактатах про військове мистецтво» китайського полководця Сунь-Цзи, а донесення таємних агентів були знайдені археологами на глиняних листах VII ст. до н.е. Вчені описують поетапний процес використання конфіденційного співробітництва та розвитку оперативно-розшукової справи, а також його нормативне закріплення [11, с. 10–11].

Інститут конфіденційного співробітництва зазнавав позитивних змін разом із розвитком суспільства та правової системи. Вказані зміни стосувалися не лише нормативного врегулювання чи напрацювання нових тактик роботи з конфідентами, а також розширення штату оперативних працівників, які в тому числі відповідали за налагодження агентурної мережі. Аналізуючи період коли відбувалися дані зміни можна прийти до висновку, що вони були пов'язані зі зростом організованих груп та злочинності.

З моменту проголошення незалежності України інститут конфіденційного співробітництва тривалий час урегульовувався нормами Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» і відповідно лише оперативні працівники вели роботу з конфідентами. Однак прийнятий у 2012 році КПК кардинально змінив це, надавши право слідчим використовувати таємне співробітництво. Зазначені зміни викликали багато наукових досліджень, у результаті яких між науковцями постійно виникають дискусії з приводу ролі слідчого й оперативного працівника під час проведення негласних (слідчих) розшукових дій, доцільності наділення слідчих правом проводити такі дії та залучати до конфіденційного співробітництва інших осіб.

Урегулювання діючим КПК факту використання конфіденційного співробітництва також вплинуло на надання даному питанню гласності. Через необізнаність слідчих у веденні роботи з конфідентами, залучення осіб до конфіденційного співробітництва дедалі частіше почало носити формальний та публічний характер, що суперечить основним принципам конфіденційності, яка по замовчуванню має бути прихованою від сторонніх осіб.

Формальність у прийнятті рішення про залучення тих чи інших осіб до конфіденційного співробітництва (наприклад заявників у справі) створює судову практику, за якої є звичайною справою допит осіб, які на конфіденційній основі

співпрацюють із правоохоронними органами під їхніми справжніми даними в суді. Погоджуємося, що є випадки коли втаємничення факту конфіденційного співробітництва є необхідним лише на початковому етапі досудового розслідування, однак у даній статті хочемо приділити увагу тим випадкам, коли розшифрування конфіденційного співробітництва під час допиту особи в суді може створити загрозу для особи, яка на нього погодилася.

У зв'язку з виникненням на практиці вказаних ситуацій пропонуємо порівняти законодавчо врегульований механізм допиту конфідентів в Україні з зарубіжним досвідом і розглянути можливість імплементації норм іноземного законодавства в національне.

Законодавством України передбачено єдиний можливий спосіб забезпечення безпеки конфідентів під час їх допиту в суді – це збереження в таємниці даних щодо них, тобто їх допит під зміненим прізвищем та іменем. Однак під час реалізації такого допиту виникає багато складнощів, частина з яких призводить до унеможливлення його проведення без розкриття особи, яка погодилася на конфіденційне співробітництво.

Порівнюючи форми та методи використання конфіденційного співробітництва в зарубіжних країнах та в Україні пропонуємо розглянути практику, яка передбачає можливість допиту працівника правоохоронного органу, який спілкувався з конфідентом, замість безпосереднього допиту особи, яка конфіденційно надавала йому інформацію.

Так, відповідно до законодавства Кіпра агент, використовуючи псевдонім, допитується офіцером підрозділу, який здійснює таємну операцію. Агентам забороняється брати безпосередню участь у судових засіданнях щодо справ, в яких вони використовуються [1, с. 15].

Законодавством Бельгії передбачено, якщо агентурна операція надає можливість отримання інформації як доказу в кримінальному судочинстві та якщо цей доказ є основним для встановлення фактів у справі, офіцер відповідного правоохоронного органу пише рапорт, на підставі якого керівник розслідування може свідчити замість агента в суді. Свідчити в суді може й таємний агент, але використовуючи кодовий номер чи засоби, що не дозволяють його розпізнати [1, с. 11].

У Греції за умови існування загрози безпеці агенту свідчення замість нього дає керівник слідчої бригади або офіцер поліції, який брав участь в операції. У разі відсутності загрози безпеці агенту, він може бути допитаним під час розгляду справи в суді, проте прізвище агента при цьому не розголошується. Суд може вимагати розкриття даних агента за умови реальних гарантій його безпеки [1, с. 13].

У Словенії дані агента відомі лише невеликій групі осіб із кримінальної поліції й на судовому засіданні інформація, здобута агентом, завжди повідомляється керівником розслідування або іншою уповноваженою особою правоохоронного органу [1, с. 26].

У Сполучених Штатах Америки поліцейські можуть давати свідчення під присягою, ґрунтуючись на даних, здобутих інформаторами. На підставі письмового свідчення під присягою показання працівників правоохоронних органів стають доказами в кримінальних справах [1, с. 27].

У судах Баварії (Федеративної Республіки Німеччини) за необхідності використання показання впровадженого в злочинну групу агента поліції, суд допитує одного із його старших начальників. Такі показання визнаються судом доказами. Законодавством ФРН агентам гарантується збереження в таємниці їх зв'язків із поліцією, а також даних про їх особу та місце перебування. У кримінальному судочинстві ФРН вимога захисту допитати в суді інформатора, повідомлення якого є основою для ухвалення рішення про проведення тих чи інших дій (у т.ч. і негласних), пов'язаних із втручанням у права обвинувачуваного, які охороняються Конституцією, з метою публічного дослідження обґрунтованості такого рішення, відхиляються судами на основі частини 3 § 244 КПК ФРН (або за правилом «недосяжності свідка», або у зв'язку з «заборонаю доведення»). Аналогічна вимога щодо співробітника поліції, який працює з даним інформатором, вирішується трьома шляхами. В одному випадку, в такому допиті взагалі може бути відмовлено за правилом «заборони доведення», оскільки за існуючим у ФРН порядком державний чиновник не може бути допитаний у суді як свідок про обставини, що становлять державну чи службову таємницю, якщо в нього немає дозволу відповідної влади (§ 54 КПК). В іншому випадку – якщо показання співробітника поліції чи контррозвідки (Відомства з охорони Конституції) – «єдиний доказ» у кримінальній справі, діє правило «обмеженого дозволу». Його суть полягає в тому, що співробітникам зазначених відомств дозволяється виступати в суді як свідок і давати показання, у тому числі використовуючи агентурні відомості. Однак під час допиту заборонено розшифровувати своє джерело інформації, тобто дані особи інформатора. Подібна практика визнається звичайною й узаконена Верховним Судом ФРН [2].

У Новій Зеландії визначення інформатора (*informers*), а також заборону розголошувати відомості щодо нього його прямо передбачено в «Evidence Act 2006». Інформаторами визнаються особи, які надали безоплатно або за винагороду інформацію правоохоронному органу чи представнику правоохоронного органу щодо можливого чи фактичного вчинення правопорушення [6]. Законодавством визначено, що особу інформатора не може бути встановлено та розкрито й сторона обвинувачення не може викликати її в якості свідка для надання свідчень щодо цієї інформації.

Відмінним від законодавства України є те, що інформатором також може бути співробітник поліції, який працює під прикриттям.

Працівники поліції Нової Зеландії з метою дотримання вимоги щодо збереження в таємниці відомостей про особу інформатора присвоюють указаним осо-

бам номер, який у подальшому використовується з метою ідентифікації від кого саме отримано дану інформацію.

Важливим фактом є те, що законодавством Нової Зеландії заборонено адвокатам, службовцю суду, або іншій особі, яка бере участь у провадженні вказувати справжнє ім'я чи адресу свідка або надавати будь-які відомості, які можуть стати причиною відкриття імені таємного агента, або його адреси. Також заборонено ставити запитання свідку або ж надавати свідчення, які прямо чи опосередковано будуть стосуватися справжнього імені чи адреси таємного офіцера [5].

Окрім описаного досвіду пропонуємо також проаналізувати міжнародну практику, яка передбачає можливість допиту осіб, які конфіденційно співпрацюють із правоохоронними органами під псевдонімами.

Законодавством багатьох країн Європи передбачається можливість надання свідчень агентом під псевдонімом, що також урегульовано законодавством Литовської Республіки. Справжні дані агента відомі лише старшому офіцеру. Для долучення до справи інформації від агента ним складається рапорт, який адресується керівникові правоохоронного департаменту де він працює. З даним рапортом можуть ознайомитися захисники до моменту направлення справи до суду [1, с. 16].

У Молдові агент також дає свідчення під псевдонімом і в доказових документах стосовно діяльності агента також зазначається його псевдонім [1, с. 17].

У Нідерландах агенти під час допиту в суді виступають під номером, а не під своїм прізвищем, можуть бути замасковано вдягнуті та не зобов'язані давати свої реальні дані. На практиці зазвичай за агента перед судом виступає хто-небудь із групи супроводжуваних офіцерів або керівник групи [1, с. 17–18].

Британські агенти дають свідчення в суді, використовуючи здебільшого псевдоніми, вони можуть і використовувати засоби прикриття своєї зовнішності, якщо отримують на це дозвіл суду, однак такі засоби прикриття вони використовують лише від публіки, а не від судових службовців чи обвинувачених [1, с. 12].

У Словаччині агент теж надає свідчення в суді під вигаданими даними і його справжні дані не розголошуються, однак у даній країні передбачена особливість, яка полягає в тому, що коли агент надає свідчення в суді, підсудного виводять із зали суду й він не бере участі в допиті агента. Після допиту агента суддя інформує підсудного щодо показів агента, щоб підсудний міг пояснити факти повідомлені агентом [1, с. 25].

У Португалії для використання в суді інформації, що здобута агентом, необхідно мати пені підстави. Наприклад, це може бути аргумент, що свідчення агента є основним доказом у справі. У таких випадках рішення приймає головуючий суддя, який обмежує доступ публіки або забороняє розголошувати прізвище агента в процесі судового слухання [1, с. 21].

Важливим зарубіжним досвідом щодо збереження в таємниці даних осіб, які конфіденційно співпрацюють із правоохоронними органами є норми ФРН, які окрім описаного також передбачають проведення певної роботи працівниками

кримінальної поліції для порятунку довірених осіб (вид конфідента) від викриття. Так, працівниками поліції використовуються три варіанти, що перешкоджають розкриттю довіреної особи як джерела інформації.

1. Приховування будь-якої інформації про існування довіреної особи. Слідство будується так, щоб всі матеріали, пов'язані з проведенням розслідування злочину, не містили ніяких даних про таку особу.

2. Існування довіреної особи може розкриватися, проте в такому випадку поліція може використовувати конспіративний поліцейський метод ведення слідства. Вона не санкціонує ані участь довіреної особи в якості свідка, ані виступу керівника довіреної особи зі свідченнями в судовому засіданні.

3. Матеріали про існування довіреної особи знаходяться в справі, проте вони не містять ніяких даних, пов'язаних з ідентифікацією її особистості.

Викладене цілком узгоджується з положеннями ч. 3 § 68 чинного КПК ФРН «Допит про особисті дані; обмеження щодо даних, які повинні бути надані», де зазначено, що у разі коли існують обґрунтовані підстави для побоювань, що при оголошенні даних особи (як свідка) або місця її проживання чи перебування, її життя, здоров'я або свобода виявляється під загрозою, такій особі може бути надано дозвіл не називати власних персональних даних або надати лише ті дані, що наразі змінені. На судовому засіданні така особа має відповідати на питання, в якій якості вона отримала відомості про факти, щодо яких вона свідчить.

Питання допиту осіб, які на конфіденційній основі співпрацюють із правоохоронними органами під псевдонімом досліджував учений С. М. Мороз, який зазначав, що захист прав і свобод людини та громадянина в ході конфіденційного співробітництва під час досудового розслідування необхідно розглядати з двох сторін. З одного боку, і законодавцю, і практикам необхідно піклуватися про охорону прав і свобод особистості, щодо якої проводять такі заходи, в тому числі за участю конфідентів. З іншого – охорони потребують і самі особи, які беруть участь у конфіденційному співробітництві з органами досудового розслідування. Мороз С. М. запропонував доповнити статтю 224 КПК частиною 10 та 11 наступного змісту: у разі, коли допитується інша особа, яка сприяє на конфіденційній основі органам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність і досудове розслідування, то допит може проводитися з дотриманням спеціальних правил забезпечення конфіденційності особистісних даних, передбачених чинним законодавством та чинним кримінально-процесуальним кодексом щодо забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, про що слідчий виносить відповідну постанову. 11. У постанові про забезпечення конфіденційності особистісних даних іншої особи повинно бути вказано: 1) особа, яка здійснює конфіденційне співробітництво з органами досудового розслідування або уповноваженими оперативними підрозділами; 2) особа, стосовно якої здійснюється дія; 3) інформація про злочин; 4) очікувані докази, що забезпечує допит іншої особи; 6) характер сприяння проведенню НС(Р)Д» [7].

Підтримуємо ініціативу С. М. Мороза про необхідність внесення відповідних змін у КПК, які нададуть право слідчому приймати рішення щодо зашифрування конфіденційного співробітництва під час досудового розслідування без застосування положень Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», однак вважаємо за необхідне в постанові про забезпечення конфіденційності особистісних даних зазначити наступні відомості:

- інформація про злочин;
- відомості про особу, яка погодилася на конфіденційне співробітництво та характер її сприяння під час проведення НСРД;
- обґрунтування необхідності прийняття рішення про зміну анкетних даних такої особи;
- анкетні дані особи, яка здійснює конфіденційне співробітництво з органами досудового розслідування;
- змінені анкетні дані такої особи, які будуть використовуватися під час досудового розслідування;
- указівка на необхідність зазначення в процесуальних документах змінених анкетних даних особи та вилучення із кримінального провадження документів із дійсними даними особи, якщо такі були сформовані (попередні допити особи, яка залучається до співробітництва, тощо).

Важливим аспектом проведення допиту осіб, які на конфіденційній основі співпрацюють із правоохоронними органами під псевдонімами є забезпечення зашифрованої безпеки їх доставки в суд та назад. З даного питання варто звернутися до міжнародного досвіду, який використовують судові маршали в США під час необхідності доставки в суд свідків, які перебувають під захистом. Метою програми захисту свідків, яка існує в США є захист свідка аби він міг свідчити в суді проти членів організованих угруповань, банд або терористичних організацій. Іноді свідку із сім'єю до судового слухання доводиться змінити десятки місць мешкання, перш ніж він зможе дати показання. До суду свідка іноді доставляють на вертольоті, у поштовій вантажівці або на човні рибалки. Щоб відволікти увагу маршали створюють «картинку» нібито свідка перевозять до суду на броньовику з повним конвоєм, а насправді свідок прибув на скромному таксі й зайшов до зали суду через бокові двері. Такі заходи згідно з даними статистики досить ефективні. Із часу створення програми з 1970 року свідки у 89% випадків були захищені й дали необхідні показання в суді. За результатами їхніх свідчень було засуджено понад десять тисяч особливо небезпечних злочинців [8].

Забезпечення проведення такого допиту здійснюється за допомогою сил та засобів Служби маршалів США. Дана організація має свою штаб-квартиру, регіональні представництва та офіс в поліції кожного міста, де працює інспектор із питань захисту свідків. Однак до обов'язків працівників Служби маршалів США належить не лише захист свідків під час їх допиту в суді, а й здійснення комплек-

су заходів необхідних для їх захисту: зміна місця проживання свідків, забезпечення його житлом, новими документами, надання допомоги в перевезенні домашніх меблів, забезпечення необхідним прожитковим мінімумом, тощо. Погоджуємося з думкою М. Л. Грібова й О. І. Козаченка, що запровадження аналогічної системи в Україні сьогодні неможливо через низку чинників, головний із яких є економічний [9, с. 240–241].

Досліджуючи питання гарантії реалізації права на безпеку осіб, залучених до конфіденційного співробітництва Я. Тализіна звернула увагу на відсутність чіткого визначення процедури допиту осіб у суді із забезпечення конфіденційності даних про таку особу.

З метою перевірки кількості й якості випадків застосування положень ч. 9 ст. 352 КПК на практиці, у листопаді 2020 року вченою було направлено запит до ДСА України з питаннями щодо порядку участі в процесуальних діях осіб, до яких застосовано заходи забезпечення безпеки в кримінальному провадженні. У відповідь на вказаний запит ДСА України надано інформацію про те, що станом на 24 грудня 2020 р. у 15 судах наявне технічне обладнання, що унеможливає ідентифікацію за голосом та зовнішністю особи, яка бере участь у кримінальному судочинстві для забезпечення її безпеки. За інформацією судів, які не мають технічних засобів, що дають можливість створювати акустичні та інші перешкоди, що не дають можливість ідентифікувати особу, такі перешкоди створюються шляхом розміщення особи, яка взята під захист, у протилежний кут кімнати та з декількома марлевими пов'язками. Зображення особи спотворюється порушенням фокусної відстані камери (розмитість зображення). Також особа розміщується в окремій кімнаті, яка за допомогою відеоконференцзв'язку з'єднується із залом судових засідань (свідок відвернутий від відеокамери, вдягнутий у капюшон, окуляри та «балаклаву»). При цьому згідно з інформацією, наданою ДСА України, лише 8 апеляційних та 7 міських і районних судів мали відповідне спеціальне обладнання. Погоджуємося з думкою Я. Тализіною, що статистика використання такого обладнання (за 2020 рік становить у загальному на всю країну лише 105 разів) є катастрофічно малим показником та відображає рівень недовіри осіб до правоохоронних органів, неготовності співпрацювати, у тому числі через страх передати питання власної безпеки в руки правоохоронців [15, с. 141–142].

Аналізуючи законодавство України, що врегульовує процедуру допиту конфідентів під зміненими даними в суді та зважаючи на практичний досвід можемо зазначити, що існуючий алгоритм допиту конфідентів зі зміненими анкетними даними в Україні не забезпечує їм належної безпеки та створює відповідні ризики, адже, як самі показання можуть викрити особу, яка конфіденційно співпрацює, через відсутність законодавчо врегульованої заборони задавати питання щодо особи конфідента, так і в суддів виникають складнощі із забезпеченням проведення такого допиту, який можливий лише в режимі відеоконференції.

Головна проблема, яка виникає в суддів під час зашифрованого допиту – це необхідність установлення головуючим суддею відомостей про особу, тобто її прізвище, ім'я, по-батькові, дату народження та адресу проживання, які в такого свідка є зміненими [3]. Указані відомості мають бути не лише повідомлені під час допиту, але й підтверджуватися документами.

Алгоритм допиту свідків зі зміненими даними в суді був запропонований Я. Тализіною в її дисертаційному дослідженні. Вчена проаналізувала проект Типової інструкції з проведення у суді процесуальних дій зі свідками, потерпілими та іншими учасниками кримінального провадження, щодо яких вжито заходи безпеки, що була розміщена на сайті Житомирського апеляційного суду та запропонувала внесення доповнень до даної інструкції, які врегулюють у тому числі питання встановлення даних свідка [15, с. 212–214]. На нашу думку, деякі із запропонованих Я. Тализіною доповнень та передбачених проектом інструкції алгоритмів дій створюють загрозу для такого свідка та не забезпечують його належної безпеки під час проведення допиту. Зокрема, це стосується того, що встановлення даних особи свідка має здійснювати секретар судового засідання, а не головуючий суддя, як це передбачено КПК, надання секретарю судового засідання документів, в яких зазначені дійсні дані особи взятої під захист та проведення аудіо, – відеозапису подій, які відбуваються в приміщенні, де знаходиться особа взята під захист, тобто здійснення відеофіксації зовнішності такої особи не передбачено нормами КПК і, на нашу думку, є діями, які призводять до розкриття дійсних відомостей про особу взяту під захист.

Якщо конфідент, який допитується в режимі відеоконференції знаходиться в приміщенні того ж суду, в якому слухається справа, однак в іншій залі, то суддя може наочно побачити дану особу та перевірити її документи, тобто виконати вимогу закону й установити відомості про особу. Але у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ на територію України, а також тривалим судовим розглядом справ деякі таємні свідки виїхали за межі України, що унеможливило безпосереднє встановлення суддею анкетних відомостей даних осіб. Це неможливо через те, що під час судового слухання в режимі відеоконференції такі свідки не можуть показати своє обличчя для їхньої ідентифікації та не можуть під'єднатися до конференції за допомогою електронних ключів виготовлених на їх дійсні дані.

На даний час відсутній відпрацьований алгоритм допиту конфідентів під час судового розгляду в режимі відеоконференції з іншого приміщення чи іншої країни. Перешкодами для проведення такого допиту є відсутність захищених каналів відеозв'язку, технічної змоги під'єднатися до електронного суду під вигаданими даними, законодавчо закріпленої норми, яка б дозволила встановлювати дані особи не особисто головуючим суддею, а оперативним працівником чи слідчим, який міг би відрядитися до такої особи та забезпечити підключення її до відеозв'язку використовуючи свої дані та ін.

Саме через вищезазначені проблеми, які виникають на практиці, з метою зменшення ризиків розкриття дійсних даних осіб, які на конфіденційній основі співпрацюють із правоохоронними органами, вважаємо за необхідне запровадити законодавчий механізм допиту працівників правоохоронних органів щодо отриманої ними конфіденційної інформації.

Досліджуючи питання правової природи конфіденційного співробітництва О. П. Бабіков зазначав, що конфіденційне співробітництво може полягати у двох формах: 1) використанні інформації від конфідента; 2) праві залучати таку особу до проведення негласних слідчих (розшукових) дій. У своїх дослідженнях учений звертає увагу на необхідності приховування відомостей про осіб, які брали участь у проведенні негласних слідчих (розшукових) дій шляхом зміни, видалення та спотворення відомостей про таких осіб, а також шляхом застосування щодо них заходів безпеки, у разі їх допиту в якості свідка. Також О. П. Бабіков звертав увагу на можливу форму фіксації інформації одержаної від конфідента шляхом написання рапорту [16]. Указаний рапорт може бути складений слідчим чи оперативним працівником, в якому останні детально опишуть одержану конфіденційну інформацію без розкриття даних особи, яка надала таку інформацію їй, на нашу думку, такий спосіб фіксації інформації є ефективним засобом збереження в таємниці відомостей про особу, яка конфіденційно співпрацювала з правоохоронцями.

Ще однією формою фіксації інформації одержаної від конфідента може бути допит працівника правоохоронного органу, який одержав таку інформації, під час якого він буде попереджатися про кримінальну відповідальність за дачу завідомо неправдивих свідчень.

Можливість допиту працівників правоохоронних органів замість осіб, які конфіденційно з ними співпрацюють досліджувала в своїх працях Н. О. Гольдберг. Вчена проаналізувала іноземне законодавство, зокрема нормативно-правові акти Латвійської Республіки та США й звернула увагу на те, що законодавство України значно «відстає» в даному питанні.

Так, відповідно до ч. 3 ст. 31 Закону Латвійської Республіки «Про оперативно-розшукову діяльність» секретний помічник може бути притягнутий до кримінального процесу без розкриття факту секретного співробітництва. Факт секретного співробітництва особи або надані ним відомості в ході кримінального процесу можуть бути оголошені в тому випадку, якщо це необхідно для досягнення мети слідства, і лише в тому випадку, якщо це не ставить під загрозу життя, здоров'я, свободу секретного помічника або іншої особи, або можливість подальшого використання секретного помічника.

Вчена зазначає, що можливість допиту працівників, які контактують із інформаторами, замість безпосереднього допиту інформаторів, тобто зарахування «показань з чужих слів» було підтверджено постановою Федерального конституційного суду США від 26.05.1981.

При цьому Н. О. Гольдберг звертає увагу, що законотворці України з приводу цієї проблеми пішли протилежним шляхом та передбачили в ч. 7 ст. 97 КПК норму, яка унеможливує застосування в Україні практики зарубіжних країн та проведення описаного допиту. Так, у ч. 7 ст. 97 КПК зазначено, що не можуть бути визнані допустим доказом показання з чужих слів, якщо вони даються слідчим, прокурором, співробітником оперативного підрозділу або іншою особою стосовно пояснень осіб, наданих слідчому, прокурору або співробітнику оперативного підрозділу при здійсненні ними кримінального провадження [4].

У своїй статті Н. О. Гольдберг надає дещо двозначне бачення можливості запровадження «показання з чужих слів», з однієї сторони, вона вказує на те, що не можна визнати оптимальним засобом заміну показань, які дають особи, які контактують з конфідентами, а, з іншої сторони, пропонує як виняток допитувати працівників оперативних підрозділів, які здійснюють НСРД про обставини, що стали їм відомі від осіб, які на конфіденційній основі співпрацюють із ними. Вчена вважає, що такий допит може бути визнаний доказом, якщо інформація отримана від конфідентів не суперечить та підтверджується іншими матеріалами провадження [4].

Розділяємо думку Н. О. Гольдберг щодо необхідності запровадження допиту оперативних працівників замість безпосереднього допиту конфідентів та аналогічно з ученою вважаємо, що такий допит буде забезпечувати захист осіб, які конфіденційно сприяли здійсненню досудового розслідування. Однак, урахувавши, що КПК надає слідчим право використовувати конфіденційне співробітництво, вважаємо, що описані свідчення замість конфідентів можуть надавати не лише оперативні працівники, а й слідчі.

Питання допиту працівників правоохоронних органів замість конфідентів також досліджував у своїх працях М. А. Погорецький, який проаналізував нормативні акти зарубіжних країн, зокрема Федеративної Республіки Німеччини та акцентував увагу на забезпечені ними захисту інформації про осіб, які на конфіденційній основі співпрацюють із працівниками поліції. Вчений звернув увагу, що суди ФРН відмовляють у задоволенні клопотань адвокатів про необхідність безпосереднього допиту інформаторів та визнають доказом показання поліцейських щодо інформації одержаної від агентів.

Виходячи із засад вітчизняного доказового права та враховуючи зарубіжний досвід, М. А. Погорецький запропонував внести наступні зміни до КПК та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»: «1. Співробітник оперативно-розшукового підрозділу не може бути допитаний органами дізнання, слідчим, прокурором та судом щодо факту конфіденційного співробітництва з особою, яка знаходиться чи знаходилася раніше з ним у негласних конфіденційних стосунках або про інші дані щодо її особистості, без попередньої письмової згоди такої особи, а також дозволу керівника відповідного оперативно-розшукового відомства або його заступника, крім випадків вчинення такою особою осо-

бливо тяжкого, тяжкого або середньої тяжкості злочину, якщо такі дані необхідні для здійснення правосуддя. 2. Допит особи, яка співробітничала з оперативно-розшуковим підрозділом на негласній конфіденційній основі, як свідка в кримінальній справі, що порушена за матеріалами оперативно-розшукової діяльності, в якій вона брала участь, може бути здійснено лише за її письмовою згодою та з дозволу керівника відповідного оперативно-розшукового відомства або його заступника» [2].

Підтримуємо ініціативу законодавчого врегулювання описаного питання, проте не можемо повністю погодитися із запропонованою вченим редакцією змін із наступних причин. Відомості про факт залучення певної особи до конфіденційного співробітництва для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності становлять державну таємницю й не можуть бути розголошені працівником правоохоронного органу за письмовою згодою особи, яка погодилася на таке співробітництво. Процес зняття грифу секретності з даних відомостей відбувається спеціально створеними експертними комісіями з питань державної таємниці, які мають функціонувати в кожному правоохоронному органі, що проводить діяльність пов'язану з інформацією, яка становить державну таємницю.

На нашу думку, те ж саме стосується й випадків, коли особа, яка конфіденційно співпрацює з правоохоронним органом вчинила злочин. У разі отримання інформації від конфідента про вчинення ним злочину пропонуємо наступний алгоритм дій. Якщо працівнику правоохоронного органу стало відомо від конфідента про вчинення ним злочину, не важливо якої тяжкості, то такий працівник зобов'язаний підготувати два повідомлення: в першому повідомити таємним рапортом своєму керівнику про одержані відомості для прийняття рішення про виключення такого конфідента чи продовження з ним роботи; в другому повідомити відому інформацію про вчинення даного злочину, в якому зазначити дані конфідента, який його вчинив, проте не вказувати джерело звідки йому стало відомо про вчинений злочин, тобто не розкривати факт конфіденційного співробітництва з даною особою. Зважаючи на викладене, вважаємо, що за таких обставин оперативний працівник може бути допитаним в якості свідка виключно щодо обсягу інформації, яка йому стала відома без розкриття джерела цієї інформації.

Щодо безпосереднього допиту конфідента, то підтримуємо запропоновану М. А. Погорецьким редакцію, але вважаємо за необхідне доповнити її можливістю допиту такої особи зі збереженням у таємниці її особистих даних, виключно щодо обставин розслідуваного злочину та лише в разі, якщо такий допит буде єдиним джерелом доказу в кримінальному провадженні.

Зважаючи на викладене, аналізуючи досвід зарубіжних країн, пропонуємо доповнити ст. 275 КПК України наступними частинами:

«3. У разі необхідності уточнення інформації одержаної під час конфіденційного співробітництва або в результаті конфіденційного залучення осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій може бути допитаний слідчий

чи оперативний працівник, який конфіденційно одержував інформацію чи залучав таку особу. Під час допиту заборонено ставити запитання щодо факту конфіденційного співробітництва з особою, яка знаходиться чи знаходилася в негласних конфіденційних стосунках або про інші дані щодо особистості такої особи.

4. Допит особи, яка конфіденційно співпрацює чи співпрацювала зі слідчим можливий лише за добровільної згоди вказаної особи. У разі відсутності зазначеної згоди допит такої особи проводиться виключно у випадках коли її свідчення є основним доказом по справі та не підтверджуються іншими матеріалами справи, за умови збереження в таємниці відомостей про дану особу».

## **ВИСНОВКИ**

Проведене дослідження дозволило встановити механізм, за допомогою якого можливо створити передумови для забезпечення безпеки осіб, які на конфіденційній основі співпрацюють із правоохоронними органами та процесуально зафіксувати інформацію отриману в ході такого співробітництва.

Зважаючи на відсутність в Україні дієвої програми захисту свідків, безпечно-го механізму допиту в суді осіб, які конфіденційно співпрацюють із правоохоронними органами під вигаданими даними, а також спеціально виділеного фінансування й підготовлених осіб, які могли б кваліфіковано захищати конфідентів у разі наявної загрози їх життю та здоров'ю, є необхідним упровадження до українського законодавства норм щодо можливості допиту працівників правоохоронних органів, які безпосередньо отримують конфіденційну інформацію від осіб, замість допиту осіб, які цю інформацію надають. Зазначені норми забезпечать збереження в таємниці факту конфіденційного співробітництва та нададуть додаткові гарантії безпеки для конфідентів.

Зважаючи на те, що запропоновані зміни передбачають можливість такого допиту працівників правоохоронних органів за умови, що інформація одержана від конфідентів не є єдиним джерелом доказів у справі та підтверджується іншими матеріалами провадження, у тому числі протоколами проведених негласних слідчих (розшукових) дій, вони не будуть порушувати загальні засади кримінального провадження та призводи до зловживання повноваженнями з боку працівників правоохоронних органів.

## **ПОДЯКИ**

Немає.

## **КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ**

Немає.

## **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:**

- [1] Савченко А. В., Матвійчук В. В., Никифорчук Д. Й. Міжнародний досвід використання агентури правоохоронними органами держав Європи та США : посібник. / за заг. ред. Я. Ю. Кондратьєва. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2004. 60 с.

- [2] Погорецький М. А. Використання інформації, одержаної від негласних джерел, для отримання доказів у кримінальному процесі зарубіжних країн. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2003. Вип. 22. С. 131–138. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis\\_nbuv/cgiirbis\\_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP\\_meta&C21COM=S&2\\_S21P03=FILA=&2\\_S21STR=VKhnuvs\\_2003\\_22\\_29](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=VKhnuvs_2003_22_29) (дата звернення :15.05.2025).
- [3] Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 №4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
- [4] Гольдберг Н. О. Проблеми регулювання конфіденційного співробітництва при здійсненні негласних слідчих (розшукових) дій. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2016. № 1(17). С. 100–103. URL: [http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/1/part\\_2/21.pdf](http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/1/part_2/21.pdf) (дата звернення: 15.05.2025).
- [5] Policing Act 2008. New Zealand. URL: <https://www.legislation.govt.nz/act/public/2008/0072/latest/DLM1102202.html#DLM1102202> (дата звернення: 15.05.2025).
- [6] Evidence Act 2006 New Zealand. URL: <https://www.legislation.govt.nz/act/public/2006/0069/latest/DLM393463.html> (дата звернення: 15.05.2025).
- [7] Мороз С. М. Напрямки удосконалення законодавчого регулювання організації використання слідчим конфіденційного співробітництва з іншими особами. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 339–348.
- [8] Канцідайло О. О. Удосконалення нормативно-правового регулювання використання несправжніх (імітаційних) засобів для забезпечення безпеки свідків у кримінальному судочинстві в Україні (практика захисту свідків у Сполучених Штатах Америки). URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/02d70ced-c13b-4ab1-9e45-b766b54911db/content> (дата звернення: 15.05.2025).
- [9] Грібов М. Л., Козаченко О. І. Негласне співробітництво в механізмі забезпечення прав людини: монографія. Вінниця: ТВОРИ, 2022. 352с.
- [10] Сергеева Д. Б. Негласне співробітництво у кримінальному процесі. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. №4. С. 47–54.
- [11] Усенко В. Ф., Некрасов В. А., Мацюк В. Я. Використання конфіденційної допомоги громадян у боротьбі зі злочинами: погляд сьогодення : монографія. Київ : КНТ, 2007. 204 с.
- [12] Кабінет Міністрів України. *Новини*. 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes>.
- [13] Національний інститут стратегічних досліджень. *Медіацентр*. 2022. URL: <https://niss.gov.ua/news/novyny-nisd/nadannya-ukrayini-statusu-kandydata-na-chlenstvo-v-yes>.
- [14] Антонов К. В. Проблеми нормативно-правового регулювання використання конфіденційного співробітництва під час досудового розслідування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №3. URL: [http://lsej.org.ua/3\\_2020/90.pdf](http://lsej.org.ua/3_2020/90.pdf).
- [15] Тализіна Я. О. Нормативне забезпечення та реалізація конфіденційного співробітництва у кримінальному провадженні. 2022, Харків. URL: [https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%A2%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D1%96%D0%BD%D0%B0-%D0%AF\\_%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf](https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%A2%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D1%96%D0%BD%D0%B0-%D0%AF_%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf).
- [16] Бабіков О. П. Про деякі питання правової природи конфіденційного співробітництва. *Науковий вісник НДІ проблем досудового розслідування*. 2024. URL:

[http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis\\_nbuv/cgiirbis\\_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP\\_meta&C21COM=S&2\\_S21P03=FILA=&2\\_S21STR=nvndipdr\\_2024\\_2\\_3](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nvndipdr_2024_2_3)

- [17] Соколовський М. В. Використання конфіденційного співробітництва при розслідуванні терористичних кримінальних правопорушень. *Право і суспільство*. 2025. № 2. URL: [http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/2\\_2025/55.pdf](http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/2_2025/55.pdf).

## REFERENCES

- [1] Savchenko, A. V., Matviychuk, V. V., & Nykyforchuk, D. Y. (2004). *International experience in the use of agents by law enforcement agencies of European and US states*. In Ya. Yu. Kondratiev (Ed.). Kyiv: National Academician of Internal Affairs of Ukraine.
- [2] Pogoretsky, M. A. (2003). Using information obtained from secret sources to obtain evidence in criminal proceedings in foreign countries. *Bulletin of the National University of Internal Affairs*, 22, 131–138. Retrieved from [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis\\_nbuv/cgiirbis\\_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP\\_meta&C21COM=S&2\\_S21P03=FILA=&2\\_S21STR=VKhnuvs\\_2003\\_22\\_29](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=VKhnuvs_2003_22_29).
- [3] Criminal Procedure Code of Ukraine. (2012, April). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
- [4] Goldberg, N. O. (2016). Problems of regulating confidential cooperation in the implementation of covert investigative (detective) actions. *National Legal Journal: Theory and Practice*, 1(17), 100–103. Retrieved from [http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/1/part\\_2/21.pdf](http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/1/part_2/21.pdf).
- [5] Policing Act 2008. New Zealand. Retrieved from <https://www.legislation.govt.nz/act/public/2008/0072/latest/DLM1102202.html#DLM1102202>.
- [6] Evidence Act 2006. New Zealand. Retrieved from <https://www.legislation.govt.nz/act/public/2006/0069/latest/DLM393463.html>.
- [7] Moroz, S. M. (2017). Directions for improving the legislative regulation of the organization of the use of confidential cooperation with other persons by investigators. *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 1, 339–348.
- [8] Kantsidailo, O. O. *Improving the regulatory and legal regulation of the use of fake (imitation) means to ensure the safety of witnesses in criminal proceedings in Ukraine (witness protection practice in the United States of America)*. Retrieved from <https://clar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/02d70ced-c13b-4ab1-9e45-b766b54911db/content>.
- [9] Gribov, M. L., & Kozachenko, O. I. (2022). *Tacit cooperation in the mechanism of ensuring human rights*. Vinnytsia: TVORY.
- [10] Sergeeva, D. B. (2016). Tacit cooperation in the criminal process. *Bulletin of criminal justice*, 4, 47–54.
- [11] Usenko, V. F., Nekrasov, V. A., & Matsyuk, V. Ya. (2007). *The use of confidential assistance from citizens in the fight against crime: a modern view*. Kyiv: KNT.
- [12] Cabinet of Ministers of Ukraine. *News*. 2022. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes>.
- [13] National Institute for Strategic Studies. *Media Center*. 2022. Retrieved from <https://niss.gov.ua/news/novyny-nisd/nadannya-ukrayini-statusu-kandydata-na-chlenstvo-v-yes>.

- [14] Antonov, K. V. (2020). Problems of regulatory and legal regulation of the use of confidential cooperation during pre-trial investigation. *Legal Scientific Electronic Journal*, 3. Retrieved from [http://lsej.org.ua/3\\_2020/90.pdf](http://lsej.org.ua/3_2020/90.pdf).
- [15] Talizina, Ya. O. (2022). *Regulatory support and implementation of confidential cooperation in criminal proceedings*. Kharkiv. Retrieved from [https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%A2%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D1%96%D0%BD%D0%B0-%D0%AF\\_%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf](https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%A2%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D1%96%D0%BD%D0%B0-%D0%AF_%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf).
- [16] Babikov, O. P. (2024). On some issues of the legal nature of confidential cooperation. *Scientific Bulletin of the Research Institute of Problems of Pre-Trial Investigation*. Retrieved from [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis\\_nbuv/cgiirbis\\_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP\\_meta&C21COM=S&2\\_S21P03=FILA=&2\\_S21STR=nvndipdr\\_2024\\_2\\_3](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nvndipdr_2024_2_3)
- [17] Sokolovsky, M. V. (2025). The use of confidential cooperation in the investigation of terrorist criminal offenses. *Law and Society*, 2. Retrieved from [http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/2\\_2025/55.pdf](http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/2_2025/55.pdf).

### Наталія Володимирівна Куліцька

Аспірант

Кафедра оперативно-розшукової діяльності

Національна академія внутрішніх справ

03035, пл. Соломянська, 1, Київ, Україна

Email: [kulitskanatalya@gmail.com](mailto:kulitskanatalya@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-3295-2070>

### Natalia V. Kulitska

Postgraduate student

Department of operational and investigative activities

National Academy of Internal Affairs

03035, 1 Solomyanska Sq. Kyiv, Ukraine

**Рекомендоване цитування:** Куліцька Н. В. Особливості допиту конфідентів: прогалини нормативно-правового регулювання та аналіз зарубіжного досвіду. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2025. Т. 32. №3. С. 319–337.

**Suggested Citation:** Kulitska, N. V. (2025). Features of Interrogation of Confidants: Gaps in Regulatory and Legal Regulation and Analysis of Foreign Experience. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 32(3), 319–337.

Стаття надійшла / Submitted: 27/05/2025

Доопрацьовано / Revised: 30/06/2025

Схвалено до друку / Accepted: 29/09/2025